

JULIE LEE

Tünelde

1. BÖLÜM

Ekim 1952: Myung-gi 16 yaşında

Kararlıyım, durdurulamam,
Bedenimi söküp atacak kadar kararlı,
Bin ri*, on bin ri gideceğim.
Ok gibi fırlayacağım bu yola,
Bırak yansın,
O yanan dağ.
Yükseltsin dumanlarımı.
–Kim Sowol, *Bin, On Bin Ri*

Her şeyin sonu bu.

Etrafa saçılan bedenler, düşen havan topları, Teğmen'in ağız hareketleri... Hepsi ağır çekimde hareket ediyor âdeta. Myung-gi, sonlarının geldiğini işte buradan anlıyor. Görebildiği tek şey ise müdür ceketini giymiş, ofisinde oturan babası. Özür dilerim, ahpa**, demek istiyor ona. Ama babasının yüzü silahlardan çıkan duman içinde kaybolup gidiyor.

İleri, marş marş! Zirveye! Hadi, hadi, hadi!

Teğmen'in sesi bu gelen. Işıldaklar üstünü aydınlatırken kolunu tepenin başına doğru çılınca savuruyor. Fakat bu son-

---

* ri – İlçe, köy.

** ahpa – Baba.

bahar karanlığında düşman, gizli siperlerden, ilerleyen Güney Koreli askerlerin tam arkasından dışarı süzülüyor.

“Teğmen! Dikkatli olun!” Myung-gi, sırtında âdeta bir kitap çantası gibi taşıdığı tüfeğiyle kayalık yamacı tırmanmaya başlıyor. Çocuk neredeyse hiç eğitim almamış, daha önce hiç kimseye ateş etmemiş. Zaten ön cephede asker olmak gibi bir niyeti de olmamış hiç. Tek derdi babasını bulmak.

Mermiler vızıldayarak kulağının tam yanından geçiyor. Myung-gi acemi şansını için dua ederken eğilip son anda kurtuluyor mermilerden.

Yine de haykırıyor, etrafındakilerin gür sesli korosuna katılıyor. Sesi her zamankinden daha yüksek. Hiç olmadığı kadar zorluyor kendini. Ve bir an için doğru bir şey yaptığını hissediyor.

Gözlerinin önünden geçen bir el bombası kendisini neredeyse kör edene kadar.

Yere düşüp yuvarlanıyor, silahını düşürüyor, miğferi gözden kayboluyor. Ayak bileği burkuluyor.

“Myung-gi! Hayır!” diye bağıyor birisi. Bu ses, etrafta ne olup bittiğinden bihaber olan diğer acemi asker Sakız Çocuk’un sesine benziyor. Bütün gün sakız çiğnemek ve Amerikalıların Patton tanklarına binip içindeki parçaların hepsine hayretle bakmak dışında bir şey yapmayan çocuk bu. Sesi neden bu kadar endişeli geliyor?

Myung-gi düşmeye başlıyor.

Tepeden aşağı hızla yuvarlanırken dağın yamacı ona acımasızca çarpıyor, vuruyor, derisini âdeta yüzüyor.

Açıklık bir alana düşüyor Myung-gi. Devasa bir tavşan deliğine. İyice derinlere doğru sürükleniyor. Dünyanın tam ortasında bir yerde olduğunu hayal ediyor. Dört ayak üstüne düşmüş, pembe ve tüysüz bir şeymiş gibi. Ama hayır, bir hayvan

yuvasında değil şimdi. Bir tünel burası. Düşman tüneli. Yüzüne esen tozlu rüzgâr nefesini keserken, etrafındaki duvarları daraltıyor. Myung-gi öksürüyor, nefes almaya çalışırken boğulacak gibi oluyor.

Bir anda korkunç bir çarpışma yamacı sarsıyor. Myung-gi kendini yere yapıştırıyor, elleriyle başını tutuyor. Kaya ve toprak parçaları yağmur gibi yağıyor üzerine. Tünel yer yer çökmeye başlıyor. Myung-gi geldiği yolu göremiyor artık. Yalnızca kırılan gözlüklerinden dolayı da değil üstelik. Etrafındaki duvarlar yıkılıyor.

Sonra bir anda her şey duruyor.

Şimdi çok daha sessiz her yer. Patlama sesleri boğuk geliyor. İşte o zaman ne kadar anlamsız bir durum içinde olduklarını fark ediyor Myung-gi. Kendisine benzeyen, tıpkı kendisi gibi piring yiyen ve Ay Yeni Yılı'nı kutlayan insanlara karşı savaşıyor. Kuzey Koreli askerler ve onların Çinli müttefikleriyle. Nasıl oluyor da kendini savaşın ortasında, Kuzey-Güney Kore sınırında, bir tünelin içinde mahsur kalmış hâlde buluyor? Düşman tüneli burası, tıpkı Teğmen'in anlattıkları gibi. Çinlilerin yaptığı, yaşlı bir meşe ağacı gibi dallanıp budaklanan, düşmanın tam da peşlerinden sürünerek geldiği bir tünel. Çok değil, yalnızca birkaç ay önce annesi ve kız kardeşiyle birlikteydi. Busan'da çalışıyor, insanlara su dağıtıyor, ahpanın eve gelmesini bekliyordu. Şimdi ise elleri o kadar çok titriyor ki Myung-gi onların kendisine ait olduğuna bile inanmıyor.

Dışarıdan gelen yoğun bombardıman sesi kaya duvarlarında yankılanıyor. Myung-gi o an, Çinlilerin böylesine karmaşık bir yer altı geçidini nasıl olup da büyük makineler kullanmayı sadece el aletleriyle yapabildiklerini düşünmekten kendini alamıyor. Ayağa kalkmaya çalışıyor fakat başarısız oluyor. Tünel neredeyse yalnızca bir buçuk metre genişliğinde ve yüksekliğinde.

Derin bir nefes alıyor. İçeride kötü bir hava var. Yanmış çam, petrol ve topraktan gelen garip kokular birbirine karışıyor. Bir de boğazının arka tarafında hissedebileceği kadar yakın, iğrenç bir koku... Tadını bile alabiliyor. Yere tükürse de koku bir türlü geçmiyor. Burnundan girip ağzının içine ve sinüslerine doluyor.

En azından havada vızıldayan mermilerden sığınabileceği bir yerde şimdi. Bunu kendi kendine söyleyip kendini rahatlatmaya çalıştığı anda kesik nefesleri yavaş yavaş normale dönmeye başlıyor.

Ama bu durum uzun sürmüyor.

Çünkü tünelin derinlerinde bir yerlerde onların sesini duyuyor. Birileri bağıyor. Silah sıkıyor. Çığlıklar geliyor. Koskoca adamların çığlıkları. Güney Koreli askerler tünele başka bir giriş bulmuş, içeriye sızarak karanlıkta düşmanla yakın dövüşe tutuşmuş olmalı. Myung-gi'nin içi öylesine ürperiyor ki etrafındaki keskin kaya duvarlarından uzaklaşma ihtiyacı hissediyor.

Sanki gözleri görmüyormuş gibi el yordamıyla ilerlemeye başlıyor. Kayalık zeminde keskin bir şeyler var. Çöp gibi şeyler. Myung-gi buruşmuş bir kâğıt bulup bir kenara atıyor. Sonra elini kemerine götürüp bıçağının kınına dokunuyor ve sahip olduğu tek silahı çıkarıyor. Keskin bıçağın kenarını başparmağıyla yoklayıp sonra tekrar kınına geri koyuyor. *Tanrım, lütfen bu bıçağı kullanmak zorunda bırakma beni.*

Yukarılarda bir yerde savaş topları tepeyi hedef alıyor.

Ve yer parçalanıyor.

Myung-gi'nin başı, aniden büyük bir hızla geriye gidiyor, kaya duvara çarpıyor, sonra tekrar öne doğru geliyor. Sanki Tanrı'nın dev eli yukarılardan inip vücudunu şiddetle sarsmış gibi hissediyor.

Myung-gi-ya* daha on altı yaşında. Hâlâ çocuk sayılır. Savaşmak için çok genç, demişti uhma**.

Bu savaş için çok genç değilim ben, diye karşılık vermişti Myung-gi. Her yaştan insana ihtiyaçları var, özellikle de yaşını doğru söylemezsen. Hatta doğru söylemediğini bildiklerinde bile kabul ediyorlar. Bunun canlı örneğiyim ben.

Ama şimdi...

Özür dilerim, uhma. İyi bir evlat olamadım. Askere yazılmama istememiştin, “Ahpayı böyle bulmaya çalışma, bu senlik bir şey değil,” demiştin. Ama ben buyum işte. Güney Kore ordusundaki acemi askerlerden biriyim, düşman tünelinin içinde sıkışıp kaldım, birazdan da öleceğim. Planlarımın nasıl bu kadar ters gittiğini ise hiç bilmiyorum.

---

* -ya – Sonu ünlü harfle biten bir ismin sonuna getirildiğinde yakınlık ve samimiyet bildiren ek. Genellikle küçüklere hitap eden büyükler tarafından kullanılır.

** uhma – Anne.

2. BÖLÜM

15 Ağustos 1945: Myung-gi 9 yaşında

Bir şeyler ters gidiyordu. İçiro okuduğu kitaptan başını kaldırıp dışarıdan gelen tuhaf gürültüye kulak kesildi. Birileri ağlıyor, bağıyor, tencere ve tavaları birbirine vuruyordu. Köylüler delirmiş miydi? Halk hikâyeleri kitabını kapatmadan önce kaldığı sayfayı aklının bir kenarına yazdı. Sayfanın köşesini kıvrıp yepyeni kitabını mahvetmek istemiyordu.

İçiro, yerinden kalkıp odasının kafesli kapısını kaplayan pirinç kâğıdından dışarıya baktığında salonda kimseyi görmedi. Çoğu zaman, alçak yemek masasına oturarak o haftanın yemeklerinde kullanmak için soya fasulyelerinin köklerini ayıklayan uhma bile ortalıkta görünmüyordu.

Kapıyı yana kaydırarak açtı. Dışarıdan gelen sesler daha da artmış, sanki evin içinden geliyor gibiydi şimdi. İçiro avluya doğru baktı. Ana kapı açıktı. İnsanlar kapının önünden akın akın geçerken bağıyor ve ağlıyordu.

Sokağın kenarında, İçiro'nun annesinin uzun eteği sıcak rüzgârda havalanıyordu. Babasının sırtı ona dönüktü, yedi yaşındaki kız kardeşi ise önlerinde zıplayıp duruyordu. Neye

bakıyorlardı öyle? Üçü birlikte bir yere mi gidiyorlardı? Neden ona kimse bir şey dememişti? Kitapları dışındaki dünyada neler olup bittiğini hiç bilmiyormuş gibi hissediyordu.

İçiro ayaklarını sürüyerek onlara doğru gitmeye başladı. Ayakları, dördüncü sınıfta arkadaşlarıyla birlikte baraj yapmak için taşıdığı taşlar kadar ağırlaşmıştı sanki. Pasifik Okyanusu'ndaki savaşa giden adamların işini yapan çocuklardan biriydi o zamanlar. İçiro taşları taşırken, her seferinde yalnızca Japon çocukların gitmesine izin verilen, yeni boyanmış Japon okulunun önünden geçirdi. Okulun penceresinden kendisini izleyen çocukları görürdü hep. Bazısı gözlerini dört açıp ciddi bir ifadeyle ona bakar, bazısı ise parmaklarıyla onu gösterip gülerdi. Japon çocuklar taş taşımak zorunda değildi.

Şimdi dışarıdan gelen gürültü Japonlarla alakalı olabilir miydi? Ya gelen tencere tava sesleri birisinin, örneğin İmparator Hirohito'ya, yani Japonya'nın yaşayan tanrısına yeteri kadar hizmet etmeyen bir adamın kafasına vurulduğu için çıkıyorsa? İçiro'nun taşları taşımada pek iyi olduğu söylenemezdi, hatta aralarında en kötüsüydü. Taşırken alnından o kadar çok ter damlardı ki gözlüğü burnunun üstünden kayardı.

Tam o anda babası evin arka tarafına ilerlemeye başladı, annesi ve kardeşi de onu takip etti. Şimdiye dek hep bir çekmecenin arkasına sakladıkları küçük bir Kore bayrağı şimdi kardeşinin elinde, bir çubuğa bağlı hâlde duruyordu.

İçiro bayrağa bakmaktan kendini alamadı. "İı... Ahpa, şunu kaldırsak daha iyi olmaz mı? Biri görürse ne yaparız?" Japon idaresi altında Kore bayrağı dalgalandırmaya izin verilmezdi. Halka açık yerlerde Korece bile konuşmaları yasaktı (ama İçiro ve kardeşi, ahpa ve uhma gibi bazı Korece kelimeleri gizlice kullanırdı). Koreliler kültürleri ortadan kaldırılması gereken alt tabakaydı. Bunu İçiro bile biliyordu.

“Artık Kore bayrağını gururla dalgalandırabiliriz, oğlum,” dedi babası kocaman gülümseyerek. “Japonlar Pasifik Okyanusu’ndaki savaşı kaybetti. Kore’yi terk ediyorlar. Hepsi tam da şu an ayrılıyor buradan. Artık özgürüz, oğlum! Özgürüz!”

Ahpa, İçiro’yu havaya kaldırdı, kolları bir boğanın boynuzları kadar güçlüydü. Uhma güldü, İçiro’nun küçük kardeşi ise kendisini de havaya kaldırması için mızımızlanmaya başladı. Ama İçiro sımsıkı tutunmakla yetindi, bütün bunların ne anlama geldiğini henüz anlayamamıştı.

Babası İçiro’yu yere indirip gözlerinin içine baktı. “Artık senin ismin İçiro değil. Bu *onların* ismiydi. Japonların senin Korece isminin yerine koydukları isimdi. Senin *gerçek* ismin, Korece ismin,” dedi dudakları titreyerek, “Myung-gi. Kim Myung-gi. Bundan sonra asla Japonca ismin İçiro’yu kullanmayacağız. Anlıyor musun beni?” Ahpa gülümsemedi artık, yüzünde herhangi bir ifade yoktu şimdi.

“Evet, ahpa,” dedi İçiro. Sonra da kendi kendine fısıldadı. “Myung-gi. Kim Myung-gi.” İsmi ağzından bu şekilde çıkması, kulaklarına bu sesin gelmesi çok tuhaf bir histi. Hayatı boyunca İçiro olmuşken artık şimdi Myung-gi’ydi. Ama Myung-gi kimdi ki? Babasına baktı. Sonuçta her şeyin cevabını bilen kişi oydu.

Ahpa ise Myung-gi’nin kız kardeşini kucağına alıp, “Hideko da artık Hideko değil. Senin ismin bundan sonra ‘güzellik sahibi’ anlamına gelen Yoomee, güzel kızım.”

Kardeşi, sanki babası onu yeni kraliçeleri ilan etmişçesine ağzını bir karış açıp bir süre hareketsiz kaldı, “Yoomee,” diye fısıldadı gözleri parlarken. “İsmim güzellik demek.” Dizlerine kapanıp birkaç parça kâğıt aldı, ardından üzerlerine çiçek, yıldız ve gökkuşağı resimleri çizmeye başladı. Heyecanlı elleriyle bütün bu güzel şeyleri sahipleniyor gibiydi.

“Peki ya benim ismim, ahpa?” diye sordu Myung-gi gözlüğünün üzerinden bakarak. “Benimki ne anlama geliyor?”

İşte tam o anda uhma yaklaşıp oğlunun gözlüğünü düzeltti. Tebessümünden ne kadar gururlu olduğu belli oluyordu, hatta sanki yanaklarından taşacaktı gururu. “Senin ismin ‘zekâ ve güç sahibi olan’ demek. Baban senin için özel olarak seçti bu ismi,” dedi annesi. “Çünkü sen de tıpkı onun gibisin.”

Myung-gi, odanın içinde bir yerlerde herkesin resmine bakması için mızımızlanan kız kardeşini duyabiliyordu ama o, yalnızca oturup önüne bakıyor, yeni ismi de kafasının içinde dönüp duruyordu. Okuldaki dersler söz konusu olduğunda akıllı olduğu söylenebilirdi, sınavlarında hep iyi notlar alırdı. Ama zekâ? Ya da güç? Bu konularda iyi olduğundan pek de emin değildi. Odanın ortasında duran ahpayı baktı. Babası, geniş omuzları ve kocaman gülümsemesiyle köydeki herkesin saygı duyduğu ve sevdiği biriydi. Köy halkı iş konusunda tavsiye almak için ona gelirdi. Ayrıca tıpkı Myung-gi’nin dedesi gibi o da bir zamanlar orduda görev almış, Japonlara karşı ilk çatışmalarda iki omzuna da birer yaralı asker alıp onları savaş alanından taşımıştı. Belki de uhma ve ahpa, Myung-gi’ye yanlış ismi vermişti.

“Bir ziyafet veresim var!” dedi uhma, ipek hanbokunun* yakasına tutturduğu mücevherli broş gibi parlayan gözleriyle. “Galbi-jim’in** etini o kadar lezzetli ve yumuşak yapacağım ki kemiklerinden kolayca ayrılacak. Ha, bir de turp çorbası, kimçi*** pankekleri ve marine edilmiş salatalık yapacağım! Tencerelerden biri de boş kalırsa kestaneli ve hurmalı tatlı pirinç bile yaparım!”

* hanbok – Geleneksel Kore kıyafeti.

** galbi-jim – Mangalda pişirilmiş kaburga eti.

*** kimçi – Lahana ya da turp turşusuyla hazırlanan bir tür garnitür.

Myung-gi annesinin söylediği yemeklerin tadını neredeyse alabiliyordu Şimdi: İyi piŐmekten rengi iyice koyulaŐmıŐ yumuşak et, dilinde cızırdayan kızarmıŐ pankekler, kâğıt kadar incecik dilimlenmiŐ çıtır salatalık. Öylesine heyecanlandı ki bir anda herkesi ŐaŐırtarak yerdeki minderlerden birinin üzerine sıçradı. İyi bir kitap haricinde onu böylesine heyecanlandıran pek bir Şey olduğu söylenemezdi.

“Neden bana tencereye ihtiyacın olduğunu söylemedin?” dedi ahp, radyoda neŐeli bir trot* Őarkısı açarken. “Yarın sana tencere alacağım. Bulabileceğim en iyi tencereleri hem de!” Ahpa, uhmayı kucağına alarak odanın içinde dans etmeye baŐlayınca uhma kakhahalara boğuldu. Myung-gi ise bakışlarını başka yöne çevirdi, yanakları kıpkırmızı olmuŐtu.

“Oppah**, bu resmi beğendin mi?” diye sordu Yoomee, abisine utangaç bir Şekilde gülümseyerek. Arkasından bir kâğıt parçası çıkarmıŐ, Myung-gi’nin yüzüne doğru uzatıyordu.

Kâğıdı yüzüne o kadar yakın tutuyordu ki Myung-gi’nin kardeşinin ne çizdiğini anlaması imkânsızdı, buna rağmen resmi beğendiğini söyledi. Ta ki Yoomee kâğıdı kendine doğru çekinceye ve Myung-gi kâğıdın üstündeki koltuk altını koklayan maymun resmini ve İngilizce yazılmıŐ “Myung-gi maymun demektir” yazısını görene dek. O an, yedi yaşındaki bu minicik vücuttan, arkadaşlarıyla kafayı dađıtmıŐ bir adamın kakhahası kadar gürültülü, delice bir kakhaha yükseldi.

Ahpa neden Yoomee’ye İngilizce öğretmeye kalkıŐmıŐtı ki sanki...

---

* trot – Kore pop müziği.

** oppah – Kız ocuklar tarafından kullanılan, abi anlamına gelen sözcük. Kadınlr bu sözcüğu, yakın oldukları yaŐça büyük erkeklere sayđı göstermek için de kullanabilirler.

“Bana ver onu,” dedi Myung-gi, resmi kardeşinin elinden kapmaya çalışırken. Resmi okula götürmesine izin veremezdi. Yoomee’nin tam da bunu yapacağından son derece emindi.

Ama Yoomee çoktan koşup kaçmış, hatta giderken yerde duran kitap yığını devirmişti.

“Yah*! Neler oluyor burada?” dedi ahp, her ikisine de sert bir bakış atarak.

Uhma da çocuklarına bakıp başını iki yana salladı fakat mutfığa doğru giderken gözlerinde bir tebessüm olduğu belli oluyordu.

“Özür dilerim, ahp,” dedi Myung-gi, bakışlarını kaçırarak. Bir yandan da kardeşine bakıyor, ondan da bir özür bekliyordu ama Yoomee yüzünü hiç kıpırdatmadan sadece ve sadece resmine bakıyordu.

Myung-gi o sessizlikte hâlâ dışarıdan gelen tencere seslerini ve sevinç çığlıklarını duyabiliyordu. Ahpa haklıydı; özel bir gündü bugün, şanlı bir gün. Bugün, yıllar süren Japon hâkimiyetinden nihayet kurtuluyorlardı.

Bunun, artık ırka göre ayrılmış okulların, baraj ve köprü inşa etmek için taş taşımanın, Korece konuşmalarını ve Korece isimlerini gizlemenin sona erdiği anlamına geldiğini düşünüyordu Myung-gi. Artık gerçekten de İçiro değildi. Bugünden itibaren Myung-gi olacaktı. Artık Myung-gi her kimse...

“Şimdi...” dedi ahp, sesini alçaltıp son derece ciddiymiş gibi davranarak. “Jegi chagi** oynamaya ne dersiniz?”

Daha kimse cevap bile veremedi Yoomee çoktan yerinden fırlamış, ipek kumaşla sarılı bir madeni paradan oluşan jegiyi çekmecedan almaya koyulmuştu. Günün geri kalanında üçü

---

* yah – Hey!

** jegi chagi – Oyuncuların topu yere düşürmeden sektirdikleri bir oyun.

birlikte avluda durup jegiyi ayaklarının yan kısımlarıyla tekmeleyerek havada tutmaya çalıştılar. Mutfaktan gelen pırzola kokusu dikkatlerini dağıtmak için uğraşiyor gibiydi. Yine de gülmeye ve jegiyi birbirlerine atmaya devam ettiler. Myung-gi dengede duramadığı, jegiyi iki defadan fazla tekmeleyemediği hâlde, Yoomee'nin bu işte oldukça iyi olduğunu itiraf etmeliydi. Keseyi arka arkaya sekiz tekmede havada tuttuğu bile oluyordu. Ama sonunda kazanan ahpa oldu.

Uhma onları nihayet akşam yemeğine çağırdığında Myung-gi'nin bacağına bir ağrı girmişti, Yoomee kendisine haksızlık yapıldığından şikâyet ediyordu, ahpa ise Myung-gi'nin sırtını sıvazlayarak, "Belki bir dahaki sefere daha iyi iş çıkarırsın evlat," diye teselli ediyordu. Ancak bunların hiçbiri önemli değildi. Çünkü bugün tıpkı babası gibi biri olması için özenle seçilmiş yeni bir isme sahipti. Ahpa onların, onlar da ahpanındı ve bazen, kazanan olmasan bile, bir kazananın yanında olmak yeterliydi.